

Meddelande nr 46 från Föreningen Bergslagsarkiv

Världsarvet Engelsbergs bruk och Engelsbergs oljefabrik

Engelsbergs hytta. Foto: Jürgen Howaldt, Wikimedia Commons.

Föreningen Bergslagsarkiv kallar till
ÅRSMÖTE med EXKURSION
onsdagen den 31 maj 2023 i Ängelsberg

PROGRAM

- 09:30 Uppsamling vid Engelsbergs bruk, vid stora parkeringsplatsen. Kaffe och kakor serveras.
(Det är en promenad på 1,2 km mellan Ängelsbergs station och bruket, ca 15 min. Bilskjuts från Ängelsbergs station till bruket kan ordnas – meddela i förväg om detta önskas)
- 10:15 Visning av arkivet parallellt med guidning av hyttan samt smedjan och en introduktion till brukets historia.
Indelning i två/tre grupper beroende på antalet anmälda.
Efter 45 minuter byts grupperna av.
- 12:30 Lunch på Nya serveringen – vänligen anmäl specialkost!
- 13:15 Årsmötesförhandlingar i anslutning till lunch.
- 14:00 Guidning vid Engelsbergs oljefabrik på Oljeön med fika i det gröna.
- 16:00 Avslutning.

Karta hämtad från Stiftelsen Ekomuseum Bergslagen, ekomuseum.se

Engelsbergs oljefabrik i sjön Åmanningen. Foto: Jürgen Howaldt, Wikimedia Commons.

Engelsbergs oljefabrik

På Barrön i sjön Åmanningen utanför Ängelsberg finns världens äldsta bevarade oljeraffinaderi, uppfört av Pehr August Ålund de bland annat fotogen, vapen-Råoljan importerades i huvudsak från Ryssland och tjära, från Galizien. Råvarorna uppför Strömsholms ringen upphörde 1902 fettproduktionen lades produktionen inte längre efter att de skyddstullar konkurrerande produktionsavskaffades.

Raffinaderiet är i dag till Ekomuseum Bergslagen. med turbåten »Petroliac«.

år 1875. Fabriken producerar fett och maskinsmörjmedel. sak från USA, talg och så kallad goudron, fraktades med pråm kanal. Oljeraffineri- och smörjölje- och ner 1927 då re bar sig. Detta som funnits på ter från utlandet

ett museum och hör Överfarten till ön sker

Världsarvet Engelsbergs bruk

Engelsbergs bruk är sedan 1993 upptaget på Unescos lista över världsarv. Bruket är ett av världens främsta industriminnen med sin multimmerhytta, masugn, herrsmedja, park, arbetarbostäder, träherrgård med flera bevarade byggnader – och arkiv.

Engelsberg har fått sitt namn av den tysktalande bergsmannen Englika, som flyttade hit på 1300-talet. År 1779 uppfördes den masugn som utgör grunden till den vi ser idag. Avesta Järnverk AB köpte bruket 1916 men lade ner tillverkningen redan 1919. Utan generalkonsul Axel Ax:son-Johnsons och hans efterkommandes stora intresse, är det knappast troligt att bruket bevarats. Här finns industrianläggningar och trädgårdsanläggningar sida vid sida. I trädgården leder en allé fram till herrgården, som byggdes 1746 och ersatte en äldre mangård. Den äldre, östra flygeln inrymde köket. Den västra flygeln byggdes på 1780-talet för Lorentz Peter Söderhielms inalles 19 barn från två äktenskap. De runda tornen är uppförda i slaggsten och har använts som lusthus respektive avträde.

Nedanför herrgården ligger Herrsmedjan, som är en av de bäst bevarade i sitt slag. Längs bruksgatan ligger ekonomibyggnader som hörde till jordbruket; magasin, stall, svinhus liksom det gamla brukskontoret. Arbetarbostäder byggdes utanför brukets centrala del. Engelsbergs hytta är en av landets få bevarade multimmerhyttor. Den ursprungliga pipan på drygt nio meter murades om i tegel och höjdes tre meter på 1870-talet. Engelsbergs masugn och smedja är unika genom att vattenhjul, kross, blåsmaskin och hammare kan demonstrationsköras.

Anmälan

Anmälan skall ske **senast torsdagen 23 maj 2023** via epost (info@berglagsarkiv.se), brev (Föreningen Bergslagsarkiv, c/o Landsarkivet i Uppsala, Box 135, 751 04 Uppsala) eller telefon (019/777 19 52, Håkan Henriksson).

Notera att deltagarantalet är begränsat – anmäl dig gärna tidigt! Vid överbokning äger medlemmar företräde framför övriga. Meddela samtidigt eventuella födoämnesallergier och önskemål om vegetarisk kost.

Kostnad och betalning

Deltagande i utflykten inklusive förmiddagskaffe, lunch och eftermiddagskaffe kostar per deltagare 550 kr för medlemmar och 650 kr för övriga (medlem får anmäla personlig gäst för medlemspris). Beloppet insättes på plusgirokonto 439 81 43-0 eller bankgirokonto 364-3095 (Föreningen Bergslagsarkiv).